

Universals, però menys

La sociòloga Esther Escolano ha dut a terme una extensa investigació sobre el paper de la dona en les universitats valencianes. La conseqüència immediata d'este treball és *Entre la discriminación y el mérito*, publicat per la Universitat de València.



ENTRE LA DISCRIMINACIÓN Y EL MÉRITO

ESTHER ESCOLANO ZAMORANO

451 PÁGINES

PUBLICACIONES DE LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA,
VALÈNCIA, 2006

La lluita de la dona per aconseguir una posició social de plena igualtat és una lluita llarga i només parcialment coronada d'èxits. En una altra ressenya del present número de *Lletres Valencianes* es glossa l'aportació de Maria Carbonell, una pionera del feminisme valencià de qui la Institució Alfons el Magnànim acaba de publicar una breu antologia, *Las mujeres del Quijote y otros escritos*. En el cas que ens ocupa ara, Esther Escolano Zamorano, doctora en sociologia i cap del Servei d'Anàlisi i Planificació de la Universitat de València, ens ofereix un material típicament doctoral, que s'ocupa d'esbrinar l'estatus actual de les professores de les universitats valencianes.

L'autora partix d'una constatació inapel·lable: el que anomena, en paraules de M. Maruani, la feminització real, però incompleta, de la vida pública. És evident que, com a novetat en els darrers trenta anys, les universitats es-



tan plenes de femelles que exercixen –tan bé o tan malament com els seus companys mascles– l’art del magisteri. El que es pregunta Escolano, però, és en quines categories professionals s’ubiquen estes professores, quina percepció tenen elles de la seua posició en la jerarquia docent i qualsevol altre aspecte que envolte la seua carrera acadèmica (sobretot en relació amb el corresponent masculí).

Sobre la base d’enquestes operades sobre el terreny, *Entre la discriminación y el mérito* desgrana una completa radiografia de la universitària valenciana. Les conclusions que n’extrau l’autora són de caràcter agre i dolç a la vegada. Per una banda, constata que la incorporació de les dones com a professionals docents està molt allunyada dels nivells masculins (concretament, el personal femení representa el 30,90% del col·lectiu docent). Per un altre costat, és evident que «a mida [sic] que s’ascendeix en l’escala acadèmica minva la proporció de dones, cosa que evidencia un clar fenomen de segregació vertical». Paral·lelament a este fenomen es dona també una important segregació horitzontal, és a dir, que en un mateix nivell jeràrquic les dones es concentren en un cert tipus d’ocupacions i en deixen d’altres al càrrec exclusivament

masculí. Esta constatació es veu reforçada per una altra ben coneguda: el diferent ús del temps segons sexes. Tiranitzades per les seues obligacions domèstiques, les dones no poden gastar tant de temps com els hòmens en eixes entranyables rutines acadèmiques anomenades «reunions de departament» o d’àrea. El que ens diu Esther Escolano, amb una sinceritat que l’honora, és que l’home té tot el temps del món per a fer-se un currículum pràctic a l’ombra decisiva dels passadissos de la facultat, però la dona no, i això és un handicap burocràtic que la llasta.

No cal dir que la dona universitària està absent en gran mesura –com a conseqüència de tot el que hem exposat– dels òrgans de govern, de direcció i de gestió de la institució, i en qualsevol classe de cercles de poder acadèmic, la qual cosa és una flagrant demostració de desigualtat, i és ací on les polítiques públiques haurien de fer incidència.

Es pot pensar, ras i curt, que per a arribar a esta conclusió no fa falta un llibre de 450 pàgines. La casuística doctoral, però, és quasi tan inaprehensible com els misteris teològics, i això sí que no té solució. Les dones, però, ja no volen paraules, sinó fets. I en tenen tot el dret.

Victor Cotlliure